

Täysistunto

Torstai 6.6.2024 klo 16.02—20.59

2.3. Suullinen kysymys kaivosteollisuuden sääntelystä (Inka Hopsu vihr)

Suullinen kysymys SKT 120/2024 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Hopsu.

Keskustelu

16.50 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Ministeri Mykkänen, te olette puolustanut kaivosteollisuuden lisäämistä Suomessa sillä, että meillä se tehdään puhtaammin kuin muualla. No tämä ei pidä ollenkaan paikkaansa. Esimerkiksi Ruotsissa ja Yhdysvalloissa kaivosteollisuuden sääntely on paljon tiukempaa. Meillä itse asiassa säädellään kaatopaikkojakin tiukemmin kuin kaivoksia. Suomessa tarvitaan tiukempia rajoja kaivosjätteille ja jätevesille. Tarvitaan kunnon kaivosvero, koska nyt hyödyt valuvat kansainvälisille kaivosyhtiöille. [Petri Huru: Miksi näitä ei tullut viime kaudella?]

Arvon hallitus, kannoitte eilen huolta vanhojen metsien osalta yksityisten metsänomistajien eduista. Missä on teidän huolenne yksityisten maanomistajien eduista, kun kaivosvarauksia tehdään? Ministeri Mykkänen, eilisessä keskustelussa te toitte esiin, että olette valmis vakaasti harkitsemaan kaivoksen rakentamista kaksinkertaisesti suojellulle Viiankiaavalle? Haluan kysyä nyt: oletteko todella edistämässä kaivoksia Viiankiaavan alueelle ja valmis [Puhemies koputtaa] ottamaan sen riskin, että suojeltu luonto vahingoittuu? [Perussuomalaisen ryhmästä: Hei vihreä siirtymä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Mykkänen.

16.51 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin sinänsä Suomessa on uudessa kaivoslaissa säädetty kunnalle monopolin kaavoituksella päättää kaivoksen sijainnista ja sitä kautta paikalliselle yhteisölle katsoa, onko se kokonaisedun mukaista vai ei. Toiseksi, kaivosveroa on sinänsä tämän hallituksen päätöksin myös maltillisesti nostettu. Tietysti pääosa eduista tulee taloudelle ja myös itse asiassa louhimismaksun osalta sille paikallisyhteisölle.

Mitä tulee Viiankiaapaan, niin ensinnäkin todettakoon, että mikäli hanke siis Sodankylän Viiankiaavan alueella maan alle rakennettavaksi kaivokseksi etenee, niin se tulee todennäköisesti edellyttämään valtioneuvoston päätöstä. Ja jos sellainen kysymys tulee harkittavaksi, niin siinä vaiheessa punnitaan rauhallisesti ja huolellisesti hyödyt ja haitat, kuten muissakin maissa Euroopassa tällaisissa tapauksissa on tehty. Sinänsä kun keskustelua ja pelottelua asialla tehdään, niin sen totean, että kyse ei ole hankkeesta, jossa rakennettaisiin avolouhos suojellulle suolle. Kyse ei ole edes hankkeesta, [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2024 vp

jossa rakennettaisiin suon keskuksen alle jotain, vaan hankkeesta, joka tulisi koskemaan satojen metrien syvyydessä suon reunaa, ja kysymys on silloin [Puhemies: Aika!] siitä, vaikuttaako se miltä osin suon [Puhemies: Aika!] vesitasapainoon. [Eduskunnasta: Järkevää politiikkaa!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä aiheesta lisäkysymyksiä, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Ja edustaja Harjanne.

16.53 Atte Harjanne vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyselytunti kääntyy loppua kohden, ja on hyvä katsoa hetki sinne alkuun taas, jolloin puhuttiin kehuista talouspäätöksistä peruuttamisesta. Niille antaisi tilaa se, että katsottaisiin, mitä vihreät itse asiassa vinkkasivat kehysriihen alla: haitoille hinta — tehottoman, haitallisen yritystukikentän karsiminen. [Sebastian Tynkkynen: Entä viime hallitus?] Tällaisilla toimilla olisi mahdollista auttaa siinä luontokadon pysäyttämässä, johon hallitus eilen kirkkain silmin sitoutui tuomatta mitään toimia sen puolesta esiin, vieläkö. [Sanna Antikainen: Ja teillä unohtui viime kaudella, ups!] Kysynkin nyt: löytyisikö hallitukselta rohkeutta tehdä näitä toimia ja ottaa käyttöön sellaisia keinoja, joilla sekä vahvistettaisiin julkista taloutta että parannettaisiin luonnon tilaa, kuten maankäytön muutosmaksu tai kaivosveron korottaminen pois banaanivaltion tasolta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Onko ministeri Mykkänen? — Mykkäsen sanoin, ja jos ensiksi Mykkänen ja sitten Purra.

16.54 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin suojellun luonnon määrä Suomessa kasvaa. [Välihuutoja vihreiden ryhmästä] Se kasvaa sekä budjettikirjasta ilmenevillä Metso- ja Helmi-ohjelmilla säästöjen keskelläkin ja erityisesti yritysrahoituksen luontotyön kautta, johon rakennamme pelisääntöjä ja luomme sille kasvuedellytyksiä, ja kyllä myös vielä erikseen tehtävillä vanhoja metsiä koskevilla päätöksillä.

Mitä tulee sitten kysymykseen näistä erilaisista yritystuista tai haittaveroista, niin niihin toki verojen osalta valtiovarainministeri ottaa paremmin kantaa, mutta sinänsä muistuttaisin, että sellaisia alhaalla roikkuvia helppoja hedelmiä, jotka olisivat satojen miljoonien eurojen kokoisia, ei kyllä helposti löydy. [Inka Hopsu: Kaivosvero on!] Me puhumme silloin siitä, kuinka paljon polttoöljy tulee maksamaan maassa enemmän maanviljelijöille ja koneissa, me puhumme siitä, laitetaanko puunpoltto millä rajuustasolla verolle, jos halutaan satoja miljoonia euroja, ja me puhumme siitä, että teollisuuden sähköistymistä vaikeutetaan poistamalla sieltä vielä nopeammin tukia kuin ne muutenkin ovat poistumassa. Niin että on hieman hankalaa väittää, että jossain olisi sellainen miljardin taikaseinä, joka ilman haittoja toisi rahaa. Jos sellainen on, otan mielelläni vinkkejä vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä ministeri Purra.

16.55 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti: Yleisesti ottaen tietenkin haittojen verottaminen on huomattavasti järkevämpää kuin hyötyjen verottaminen, ja niin tämä hallitus todellakin toimii. Me esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2024 vp

merkiksi kehysriihessä entisestään kiristimme alkoholiin kohdistuvaa verotusta ja tupakkaverotusta, tuomme nikotiinipussit verolle, ja me korotimme myös kaivosveroa. Toisaalta tiedän, että se, mitä te kutsutte bensapopulismiksi, ei ole tämän hallituksen intresseissä, sillä me näemme, että erityisesti pitkien välimatkojen maassa, [Petri Huru: Haja-asutusalueilla!] jossa polttoaineet muutenkin maksavat paljon, meidän pitää pyrkiä kuitenkin alentamaan niiden hintaa. [Välihuutoja] Edelliseen hallitukseen nähden meidän maltillistamme jakeluvetoa huomattavasti, millä on selkeä vaikutus polttoaineen hintaan, ja myös alennamme useita autoiluun kohdistuvia veroja. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kivelä, Mai.

16.56 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viiankiaapa kuuluu Euroopan viimeisiin luonnontilaisiin aapasoihin, ja siksi se on syystä suojeltu sekä EU-tasolla että kansallisesti soidensuojeluohjelmalla. [Petri Hurun välihuuto] Tämä kuvastaa sitä, kuinka korvaamattomia luontoarvoja siellä on. No, nyt uhkana on se, että Viiankiaavasta tulee ennakkotapaus. Meidän on kyettävä ymmärtämään, että ilmaston kuumeneminen ja tarve puhdistaa meidän energiajärjestelmät ovat vain yksi osa ekologista kriisiä ja sen ratkaisemista. Toinen osa on tämä lajikato, joka paraikaa kiihtyy. Minimivaatimus on se, että meidän on kyettävä pitämään nämä kaikista arvokkaimmat alueet ihmistoiminnan ulkopuolella.

Vihreään siirtymään liittyy toki paljon taloudellisia mahdollisuuksia, mutta myös tästä luonnonsuojelupuolesta on kyettävä pitämään kiinni. Kysyisin, ministeri Mykkänen: käyttekö te todella teidän arvovaltaanne ympäristön ja luonnon puolustamiseen niin kuin teidän rooliinne kuuluu vai puolustatteko luontoa vain silloin, kun se on kaivosyhtiöiden mielestä ok?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Mykkänen.

16.57 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että meidän tehtävämme on yhteensovittaa vihreän siirtymän tarpeet mukaan lukien kriittisten mineraalien hankinta — jossa muuten esimerkiksi EU-tasolla yhdessä on todettu, että kriittisten mineraalien hankkimiseen pitää saada nopeampia prosesseja — toisaalta, aivan oikein, niin kuin edustaja Kivelä sanoi, ainutlaatuisen luonnon suojeluun.

Mitä tulee Viiankiaapaan, se punnitaan huolella, jos hakemus tulee. Ja lähtökohta on se, että ne olennaiset suojeluarvot, joiden takia nimenomaan tämä suoalue on Naturaan aikaan liitetty, pitää pystyä säästämään. Ehkä mittakaavaa kannattaa siinä mielessä ottaa, että helsinkiläisestä perspektiivistä se on valtava alue. Itse asiassa 30 prosenttia Helsingin kaupungin rajojen sisällä olevasta pinta-alasta on tämän Natura-alueen koko.

Kysymys: Jos sinne rajalle, reuna-alueelle, satojen metrin syvyyteen tulee kaivoksen osa, niin kysymys on silloin siitä, tihkuuko sieltä vettä minkä verran, ja tätä täytyy tarkkaan arvioida. Ei ole kysymys siitä, että joku lanaisi suon nurin — pikemminkin päinvastoin, koska ne pienetkin riskit siellä pitää kompensoida [Puhemies koputtaa] suojelemalla, ennallistamalla muualla suoluontoa, jos tällaiseen hankkeeseen mentäisiin. Mutta tätä pitää objektiivisesti katsoa, harkita punnita. Me tarvitsemme myös niitä kriittisiä mineraaleja muun muassa liikenteen sähköistämiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2024 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.